

Raadi hariduse- ja kogukonnakeskuse arhitektuurivõistlus (viitenumber 250871)

ŽÜRII PROTOKOLL

Žürii koosseis:

Jarno Laur, Tartu Vallavalitus, žürii esimees
Egle Nõmmoja, Tartu Vallavalitsus
Jiri Tintera, Tartu Vallavalitsus. Eesti Arhitektide Liit
Martin Melioranski, Eesti Arhitektide Liit
Ülo-Tarmo Stöör, Eesti Arhitektide Liit
Urmo Mets, Eesti Arhitektide Liit
Veronika Valk-Siska, Eesti Arhitektide Liit

Protokollis – Margus Maiste

Koosoleku toimumisaeg :

15.11.2022, kell 11.00-16.30.

Koht : Tartu Vallavalitsus, Haava tn 6, Kõrveküla alevik.

Võistluse eesmärk:

Ideekonkursi eesmärgiks on leida parim kavand uue hariduse- ja kogukonnakeskuse hoonestuse rajamiseks ja ümbruse välialade kujundamiseks. Uus hoonestus ja selle ümber tekkiv avalik ruum peavad olema arhitektuurselt kõrgetasemelised ja arvestama kaasaegsete nõudmistega keskkonnale. Hoonestus peab võimaldama viia läbi erinevaid kogukonnategevusi ja õppetegevusi, soodustama nüüdisaegse õppemetoodika kasutuselevõttu, pakkuma erinevaid paindlikke õppimis-, liikumis- ning suhtluskeskkondi. Väljapakutud lahendus peab olema teostatav optimaalsete kuludega, ruumisäästlikult ja nutikas. Materjalide kasutuses eelistada keskkonnasõbralikke, tervislikke ja vastupidavaid materjale. Uus hoonestus ja seda ümbritsev välisruum peab olema kaasaegne ja toetama nii kogukonnaliikme kui õppija sotsiaalset ja individuaalset arengut. Kooli ideekavand peab järgima liikuma kutsuva kooli põhimõtteid. Kaasaegne kool on ka kogukonnakeskus, mis pakub erinevaid ühistegevuste võimalusi nii koolis sees kui selle ümber. Eesmärgiks on seatud konkurentsivõimelise hariduse võimaldamine, samuti kaasaegse õpi- ja töökeskkonna loomine. Selle saavutamiseks on ette nähtud luua Raadile uus haridus- ja kogukonnakeskus terviklahendusega õpikeskkonnana. Kavandatav uus 9 paralleelklassiga põhikool on planeeritud ca 1950 õpilasele ning 12 rühmaline lasteaed 264 lapsele. Koolihoone ruumide kavandatav netopind on ca 13900 m², spordihoone ca 3950 m² ning lasteaed ca 2800 m². Võistlusala pind on ca 144725 m².

Võistluse tähtajaks 27.10.2022 kell 15.00 esitati kaksteist ideekavandit, mis kõik kvalifitseerusid hindamisele.

Žürii lähtus tööde hindamisel vastavalt ideekonkursi kutsele järgmistest hindamiskriteeriumitest:

- kavandi arhitektuurne kvaliteet, funktsionaalsus ja vastavus võistlusülesandele;
- Raadi hariduskeskuse ja ümbritseva avaliku ruumi terviklikkus ja keskkonda sobivus, sh arhitektuurse lahenduse värskus ja tänapäevsus ning sidumine ümbruskonnaga;
- lahenduse otstarbekus ja realiseeritavus: ehituslik ökonoomsus ja kulude suurus objekti elukaare jooksul.

ŽÜRII ÜLDHINNANG KONKURSILE:

Laekunud võistlustööd olid kõrgetasemelised ning pakkusid žürii jaoks elavat arutelu ning piisavat valikuvõimalust. Tööde arvu ja kvaliteedi põhjal saab konkursi lugeda õnnestunuks. Osalejate hulk ja tööde sisukus näitab arhitektide kõrget huvi ja indu teemapüstituse suhtes. Võistlusülesanne oli keerukas, kuid esitatud tööd on vaatamata sellele suutnud luua eriilmelisi ruumilahendusi, mis tõstavad esile asukoha ruumiväärtusi ja loovad kõrgetasemelist õpikeskkonda erinevas vanuses lastele ning inspireerivat kooskäimise ja -olemise kohta kohalikele elanikele. Võistluse tulemusena saab Tartu vald Raadile tasakaalustatud sise- ja välisruumi terviku, mis vastab hästi kasutaja vajadustele ja mida on võimalik ühiskondliku või majandusliku olukorra muutudes kohandada. Kavandatutel objektidel ja neid ümbritseval linnruumil on potentsiaal luua Raadi alevikule uue loomuliku keskuse.

HINNANGUD IDEEKAVANDITELE:

/tähestikulises järjekorras/

1000ISLANDS

Kavandil oli selge suur idee, mis jäi meelde ja see oli selle töö kõige suurem tugevus. Autorid pakkusid välja eristuva ja žüriis arutelu tekitanud krundi struktureerimise plaani - perimetraalne liiklus ja hoone, mis võimaldavad korrastatud ja selgeid juurdepääse. Tegemist on julge ja jõulise ideega, mis eristus selgelt teistest töödest.

Eristuv krundi struktureerimise skeem pälvis potentsiaalidele vaatamata siiski kriitikat - täiendava liiklustänavaga loomine lõunaküljele ning ala risti läbiv sõidukite liiklus ei soodusta soovitud kergliikluse eelisarendust ning tekitab kergliikluse ja autoliikluse täiendavaid ristumisi eraldades ühtlasi üksiklamud Raadi Hariduslinna pakutavatest hüvedest. Kontseptsioon tõstab esile looduspõhiseid lahendusi, kuid praktiliselt kogu ala on tervikuna muudetud tehismaastikuks. Siiski loob lahendus paiga, mis on eriomane, sobitub omapärasena kohaliku konteksti ning millel on iseäralikud tunnused, mis loovad teatava kohataju. Käsitatud keskkonnanõuetega valguses on liialt vähe selgitatud, kuidas on arvesse võetud kliimamuutustega kohanemist, kliimakaitset ja CO₂-neutraalsust. Maakasutus ei lähtu vastutustundliku maakasutuse ja kompaktsuse põhimõtetest. Kavandatud rohenõlvade kasutusotstarve on suures osas läbimõttetu. Perimetraalse tänavavõrgu vajadust ei ole veenvalt põhjendatud. Teedevõrk ja erinevate katenditega kaetud ala on üledimensioneeritud võrreldes loodusliku mängu- ja puhkealaga. Perimetraalse hoone kahjuks räägib asjaolu, et esimeses etapis kavandatakse vaid koolihoone osalist ehitust. Ilma spordihoone ja kooli laiendusest mõjub kavandatud hoone poolikuna. Monumentaalne ja jõuline geomeetiline printsiip on lasteaia, alg- ja põhikooli laste jaoks liialt range.

Lasteaiahoone mahuline ja paigutuslik tugev eristamine ja eraldamine ei ole hästi põhjendatud ega soodusta ühtse hariduslinna teket. Lasteaia põhiplaani ringikujulise keskosa tohutu suurus ei ole põhjendatud, selle kasutamiseks ei ole autorid pakkunud selget ja usutavat ideed. Koolihoone perimetraalse plaanilahenduses on potentsiaali edasiarenduseks. Suure hoonemahu lahendamisel on see üks võimalik toimiv skeem. Plaani saaks parandada luues eri etappide vahele siseruumi ühendusi. Klassiruumide olulisel määral maa alla viimine on problemaatiline siseruumi piiratud vaadete ja siseruumide miljöö osas, samuti on see vastuolus sagedaste loomulikul teel juhtimise plaaniga.

Ruumimahtude ja funktsioonide jaotus on üldjoontes loogiline ja arusaadav. Samas pole selge, kas või kuidas saab ruumilahendusi kohandada, kui nende funktsionaalsus muutub kasutajate muutuvate vajaduste tõttu. Ebaselgeks jääb ka rohekatustele ligipääs: kas või kuidas oleksid need kasutatavad ümbruskonna elanikele? Haljaskatusega ja parki sulanduva hoone idee on võluv kuid sisehoovi poole pööratuna mõjub hoone liialt introvertselt ega loo ümbritseva kogukonna jaoks kutsuvat muljet. Ei ole veenvalt põhjendatud, miks on vaja laste teenindavaid hooneid visuaalselt peita maapinna alla. Lahendusel on teatav postmodernistlik kunstiline mõõde, kus jääb siiski vajaka sobiva mõõtkava tajumisest ja tundlikust materjalikasutusest, mis looksid parema ruumikogemuse. Just avaliku ruumi kavandamise vaates on puudu ruumilisest kooskõlast, mis harmoneeriks uue (suur)ehitise paremini ümbruskonna (väike)elamute mõõtkavaga. Kui projektis pakutud maapinna osaline õõnestamine oleks arvestanud selle tegevuse tulemusena moodustuva „tehisjärvega“, saanuks töö sellest tervikuna tuge juurde.

HARIDUSPÕLD

Lahendus põhineb vastutustundliku maakasutuse ja hoonestuse kompaktsuse põhimõtetel. Loodud on terviklik ruumilahendus ja mitmekesine ning kergesti ligipääsetav maastik. Hästi on lahendatud ka avaliku ruumi jätkuvus ja sujuvus. Siin on potentsiaali loodusväärtuste säilitamiseks ja võimendamiseks ning elurikkuse toetamiseks. Erinevate otstarvetega hoovide liigendus ja paigutus on loogiline ning läbimõeldud. Hoone kõrgus on osade haarade puhul madalam, mis sulandab suuremahulise kompleksi paremini ümberkaudse miljöölise mõõtkavaga. Liialt vähe on aga selgitatud ja arvesse võetud kliimamuutustega kohanemist, kliimakaitset ja CO₂-neutraalsust nii avaliku ruumi kui ka hoonestu kavandamisel.

Asendiplaaniline paigutus on üldjoontes loogiline ja sümpaatne kuid soovida jätab kergliiklusteede selge struktuuri loomine linnaku ja ümbritseva ruumi vahel. Puudu jääb ühest selgelt arusaadavast hoovi- või peaväljaku aktiivalast, mis moodustaks mahukat ala struktureeriva keskme. Positiivne on suure ruumiprogrammi paigutamine krundile selliselt, et hooned ei mõju liialt mastaapsetena.

Hoovialad ja nendega külgnevad siseruumid on omavahel oskuslikult seotud. Kooli kaks kesket aatriumi koos modulaarsusel põhineva õppeklasside vööga loovad õnnestunud plaanilahenduse. Lahendusel on omanäoline kunstiline mõõde, mida iseloomustavad ruumiline kooskõla ja sobiva mõõtkava tajumine. Täiendavat tähelepanu vajab materjalikasutuse keskkonnasõbralikkus ja tundlikkus ning ruumilahenduse vastavus tänapäevasele õpikäsitlusele mitte ainult väliruumis vaid ka hoonete sees. Pole ka selge, milliste mõõndustega saaks projekti pikemas tulevikuvaates kohandada, kui linnaku funktsionaalsus muutub kasutajate muutuvate vajaduste tõttu.

Kooli ja lasteaiahoone põhiplaan on allutatud selgele keskse koridori ideele, mis võiks edukalt töötada väiksema mastaabiga koolihoone puhul, nii mahuka kooli puhul aga ootaks rohkem eristuva iseloomuga siseruumilisi kvaliteete. Ilma koolihoone teise etapi väljaehitusega mõjub I etapp poolikuna. Viimati mainitud oleks lihtne osaliselt kompenseerida üle koridori vastakuti asetuvate moodulite paralleelsuse minimaalse kasutamisega I etapi lõpetusena – st kaare otsas oleks ühe klassi laiune täisnurkne osa.

HOMMIK

Diagrammina mõjub hoonestusstruktuur põnevalt ja paljulubavalt. Eesmärgiks on küll olnud luua inimhõõtmeline, turvaline ja mänguline keskkond, kuid tulemus on hoonestuse mõttes ülepaisutatud, jättes liialt vähe ruumi looduslikele õue- / puhkealadele. Võistlustöös esitatud sekkumine ei põhine vastutustundliku maakasutuse ja hoonestuse kompaktsuse põhimõtetal. Samuti pole parimal viisil kasutatud tervikuna ära rohealadid ja avalikku ruumi elurikkuse toetamiseks, kuna perimeetri metsaribast jääb väheks. Liialt vähe on ka selgitatud ja arvesse võetud kliimamuutustega kohanemist, kliimakaitset ja CO₂-neutraalsust nii avaliku ruumi kui ka hoonestuse kavandamisel. Positiivsena saab välja tuua, et projekt toetab madalat liiklustihedust ning liiklusruumi saab kasutada jalgsi ja jalgrattaga.

Asendiplaaniline struktuur on sümpaatne, luues selge avaliku ruumi fookuse põhja-lõunasuunalise kergliiklustee/väljaku näol. Kooli sissepääs otse peatänavalt väike väljaku kaudu on õnnestunud lähendus. Nutikalt ja säästlikult on ära kasutatud olemasolevaid kraave, mis jaotavad krundi kolmeks osaks.

Usutavalt mõjub kooli jagamine eri mahtudesse, eraldades kogukonnale suunatud funktsioonid omaette mahuks spordihoone kõrval. Koolihoone etapilisus on hästi lahendatud ning hoone mõjub terviklikult ka esimeses etapis. Hoone hooga liigendatuse juures jäävad erinevad sissepääsud hoonesse üksteisest väga eraldatud kaugustesse ega moodusta kasutajate jaoks intuiitselt selgesti loetavat juurdepääsuskeemi, mis hägustab asendiplaanilist fookust kergliikluse peateljel. Koolihoone põhiplaan on liialt laialivenitatud, moodustades koolihoone otste vahel liialt pikki distantse. Aulat ümbritsevad koridorid ei külgne aktiivsete tsoonidega ja jäävad pikkadeks igavateks koridorideks.

Võistlustöö ruumilahendus on üldjoontes otstarbekohane, mis lubab erinevate kasutusviiside ja kasutajate kombinatsioone. Kuid ruumilahenduse arhitektuur on siiski liialt monotoonne, et pakkuda piisavalt mitmekesist, atraktiivset ja mugavat ruumi just laste ja noorte vaates. Vaiphoonestusena kavandatud koolihoone siserekreatsioonialad ei ühildu kohati hästi hoovisoppidega, st sisehoovide kasutus on suhteliselt piiratud ehk pole ära kasutatud parimaid võimalusi siseruumide ja sisehoovide omavaheliseks ühilduvuseks ja ruumi voolavaks jätkuvuseks seest välja / õuest sisse. Koolihoone sisehoovide funktsionaalsus vajab täiendavat analüüsi varjutuse ja funktsionaalsuse osas. Lasteaia puhul on küsitav rühmaplokkide paigutamine üksteisest lahku, kuna see raskendab ühisruumide mugavat kasutamist. Tore on aga see, et kasutatakse kohalikke taastuvaid ja looduslikke materjale nii kandekonstruktsioonides (liimpuittalad) kui viimistlusmaterjalidena – puitu, savi, tellist. Lasteaia väliruumist õhkub Põhjamaist hariduslinnaku kergust.

JUURED

Põhjalikult ja professionaalselt läbi lahendatud töö. Kahekorruseline hoonemaht on inimmõõtmeline, hoone liigendatud kaju tõttu mõjub hoone igast ilmakaarest sõbraliku ja mittemastaapsena. Asendiplaaniline lahendus väga hästi teostatud. Läbimõeldud tsooneering, puudub juhuslikkus. Eristuvad selgele funktsioonile orienteeritud piirkonnad. Põhja-lõuna suunale tekib selgelt ala kasutust struktureeriv aktiivne telg. Kogukonna väljak saab kokku peasissepääsu platsiga ja on paigutatud sobivalt lõuna- ja läänekaare päikesele avatult. Ala läbiv kergliiklus on hästi struktureeritud, moodustades selged sihid läbi ala suundujatele ja võimaldades sealt edasi selget liikumist hoone suunas, kus paiknevad eri iseloomudega aktiivsusalad. Parkimisalade paigutus ja sealt liikumine hoonete suunas on hästi lahendatud. Keske kogukonna väljak muudab alal orienteerumise lihtsaks. Hoonete peasissepääsud avanevad kõik kogukonna väljakule. Asendiplaani maastikuarhitektuurses lahenduses on hea tasakaal erinevate funktsioonide ja rohealade vahel.

Lahendus on maakasutuse osas vastutustundlik, kus hoonestus on välja pakutud kompaktse ja erinevatesse ilmakaartesse avanevana. Projektis kasutatakse parimal viisil ära rohealad ja avalikku ruumi ning parandatakse nendele juurdepääsu. Piirkondlik ühenduvus jalg- ja rattateedega on sujuv ja läbimõeldud, nii et lahendus toetab tervislikke eluviise ja õpilaste füüsilist aktiivsust. Ehitusetappide jaotuse puhul tekib siiski küsimus, kas I etapis tuleks esmalt välja ehitada pigem kirde-/idasuunalised haarad, et hoone avaneks võimalikult hästi lõunapoolsele valgusküllasemale õuealale. Hoone jätkaks I etapi valmimise järel sel juhul terviklikuma mulje, kui II etapis ehitataks välja kirde-/idasuuna harud. Maastikuline lahendus on suurepäraselt kavandatud ja toetab elurikkust – loodusväärtuste säilitamist ning võimendamist. Siiski pole üldjoontes selge, mil määral või kuidas täpsemalt on hoonestuses arvesse võetud kliimamuutustega kohanemist, kliimakaitset ja CO₂-neutraalsust.

Hoone põhiplaani tulenev siseruum on põnev, pakkudes erineva iseloomuga tsoone ja pidevalt muutuvaid liikumisteid. Sisearhitektuurne idee on lastesõbralik ja atraktiivne. Trepistik-ruumina lahendatud aula piirab ruumi laialdasemat kasutamist.

Kavandiga pakutakse välja kasutajasõbralik ruumilahendus, kus ruumimahtude ja funktsioonide jaotus on selge ja arusaadav. Mõeldud on erinevate kasutusviiside ja kasutajate kombinatsioonidele. Hoonestu arhitektuur sobib kohalikkude konteksti, aidates luua kohataju, mis kannab terviklikku kultuurikeskset lähenemist. Ruumilahendusel on äratuntav kunstiline mõõde, kus ruumiline kooskõla, sobiva mõõtkava tajumine ja tundlik materjalikasutus täiendavad üksteist. Visuaalse navigeerimiskoodi kasutamine koolimaja fassaadidel on sümpaatne. Hoone ja külgnena õueala ning avaliku ruumi kooskõla on piisavalt läbimõeldud. Garderoobide maht tundub ülepaisutatud võrreldes nt raamatukoguga. Koolimaja keskel paikneva aula, fuajee-aatriumi, külgnena auditooriumi ja kohvikuala (söökla) rist- / ühiskasutust tuleks kogukonda kaasavate sündmuste korraldamise vaates täiendavalt analüüsida. Suure hoonekompleksi üldine mahuline ja fassaadide lahendus loovad koos välialadega tervikuna mitmekesised ning tundlikult seostatud keskkonnad.

KASEKE

Maastikuline metsapargilahendus hoonete vahel ja ümber on õnnestunud ja sümpaatne. Tööl on tugev potentsiaal maa-ala loodusväärtuste säilitamiseks ja võimendamiseks ning elurikkuse toetamiseks. Lahendus põhineb vastutustundliku maakasutuse ja hoonestuse kompaktsuse põhimõtetel. Ligipääsud, teedevõrk ja ühendused ümbruskonnaga on kavandatud loogiliselt. Kraavide ja märgalade kasutamine õpiradadel ja sademee puhveralana on tore. Koolihooneploki ja lasteaia arhitektuuri käsitlus erineb üksteisest, kusjuures käekirja olulist erinevust ei ole sealjuures põhjendatud. Kui koolihoone arhitektuur on asjalik ja ratsionaalne, siis lasteaia mahulises lahenduses leiab küsitavusi, mida pole selgitatud. Viidatud on küll vajadusele eristada koolihoonet lasteaia arhitektuurikeele poolest, kuid seda oleks saanud lahendada ka paljudel teistel viisidel. Antud valik pole loogiliselt tuletatav.

Asendiplaaniliselt on sümpaatsed kahe peaväljaku lahendused, loodud selge ligipääs autodele ja läbivale kergliiklusele. Tervitatav ja Eestis vähe kasutatud on suurema osa väliala tihedalt paigutatud puudega pargistamise idee, mis loob hubaselt tiheda ja ülikoolilinnakuliku miljöö. Asendiplaani miinuseks on keerukam orienteerumine ümber maja. Näiteks Mõisa alleelt alale sisenedes on liikumine peaväljakule kohmakas. Samuti on kohmakas liikumine spordiväljakult peaväljakule ja vastupidi.

Otstarbekohase ja praktilise ruumijaotusega lahendus toetab üldjoontes kõigi kasutajate vajadusi ja tegevusi. Seejuures on koolimaja hooneplokkidesse kavandatud ringne koridorisüsteem ehk liigagi ruumisäästlik, loomata piisavalt vabakasutuse / alternatiivse kasutusega ruumiosasid, mis toetaksid loovamat õpikäsitlust. Positiivne on siiski tähelepanu pööramine sise- ja välisruumi sujuvatele üleminekutele ja koostoimimisele, mis puudutab sisehoovide kasutamist rekreatsioonialade laiendusena. Ruumilahenduses leidub aga ka väiksema kaaluga ebakõlasid, näiteks ei ole koolihoone peasissepääs (tamburi lahendus) ruumiliselt heas kooskõlas fuajee ja sissepääsuala (“foorumi”) üldise avarama käsitlusega. Koolihoone siseõued lisavad ruumilahendusele kahtlemata õhulisust ja valgusküllasust, kuid nende mõõdukas vajavad täiendavat analüüsi (kas on liiga väikesed?). Lasteaia katusemahtude käsitlus ei ole arhitektuurselt piisavalt veenev. Samuti oleks saanud pakutud lahenduse puhul luua parema liikumisvõimaluse hoone ümber – näiteks jättes ära terrassiala piiravad katusega ühendatud eraldusseinad. Hoonete energiatõhusust on seletuskirjas küll käsitletud, kuid selge, mil määral või kuidas täpsemalt on hoonestuses tervikuna arvesse võetud kliimamuutustega kohanemist, kliimakaitset ja CO2-neutraalsust

Kooli neljaks osaks jagatud mahu puhul on tervitatav igale osale omaette aktiivtrepistiku puhke- ja õpiala pakkumine. Kooli igale blokile eraldi sisehoovi tegemine on põnev idee, mis lahendab loomuliku valguse küsimuse ja pakub vahetundide ajal lisavõimaluse väliruumi liikumiseks. Samas piirab selline konfiguratsioon mahuka väliruumi kasutamise potentsiaali. Hoone arhitektuurne imago on pigem gümnaasiumi või kaubanduskeskust kui algkooli toetav.

KOGUKOND KATUSTE ALL

Lahendus põhineb vastutustundliku maakasutuse ja hoonestuse kompaktsuse põhimõtetel, kus hoonestu on kavandatud krundi põhjakülge rajatava juurdepääsu tänava frondile ja lõunapoolne krundiosa, mis külgneb olemasolevate üksikelmute piirkonnaga, on jäetud loodusele, mängu- ja puhkealaks. Tugifunktsioonide paigutamine krundi põhjaservale ja kooliruumide avanemine lõunasse on tore ja loogiline. Kavandatud hoone asukoht võimaldab muuta Keskuse tee oluliseks Raadi alevi peatänavaks. Maastikulahendus kasutab suurepärast kraave, mis toimivad liigniisket ala kuivendades, kuid loovad ka võimalusi erinevateks looduslikeks kooslusteks (metsane ala, niit, märgala, aiandus, puuvilja aed jne). Tööl on väga hea potentsiaal maa-ala loodusväärtuste säilitamiseks ja võimendamiseks ning elurikkuse toetamiseks. Maastiku mitmekülgsel ruumikogemust toetab ka läbimõeldud jalgteede võrgustik. Ruumilahendus kätkeb kestliku liikuvuse põhimõtteid. Lahenduse kujundamise ja väljaarendamise protsessi kaasatakse kohalik elanikkond, mis süvendab sidusust ümbritsevaga nii füüsilises, sotsiaalses kui ka kultuurilises mõttes.

Töö võimaldab Raadi hariduslinnakust kujundada piirkonna elukvaliteeti oluliselt tõstva kõrgetasemelise kogukondliku ruumi nii sise- kui väliskeskkonnas. Töö struktuur on paindlik ehitusetappide planeerimisel ning võimaldab terviklikku välisilmet igas ehitusetapis. Ambitsioonikas ja atraktiivne puithoone on suunanäitajaks mitte ainult kohalikul, vaid ka riiklikul tasandil. Tihedalt kõrghaljastatud ja hoolikalt tzoneeritud väliala mõjub esindusliku Raadi pargina, mis toob piirkonda juurde ka täiesti omaette toimiva kvaliteetse avaliku ruumi.

Tegemist on kõrgetasemelise ruumilahendusega, mis loob hea, kasutajasõbraliku ja inspireeriva õpikeskkonna. Modulaarsus võimaldab ruumistruktuuri kohandamist aja vältel vastavalt kasutajate muutuvatele vajadustele. Ruumilahendus on paindlik ja lubab erineva otstarbega ruumide rist- ja ühiskasutust. Hooned on siselahenduselt mitmekesised, atraktiivsed ja mugavad. Ümbritsev maastik on selgelt õpperuumide pikendus ning täiendus – väliruum on otseselt seotud õpperuumidega. Kasutatud on konteksti sobivat puitarhitektuurialast parimat teadmist. Võib eeldada, et hariduslinnak on valmides edaspidi referentsobjektiks, mis omakorda kujundab ka uusi teadmisi ja oskusi tänapäevase puitarhitektuuri valdkonnas. Üldiselt tajutav tugev arhitektuurikäsitus annab lootust, et töö edasisel projekteerimisel näiteks fassaadide täpsustumisel, nii avade suuruse kui päikesevarjestuse osas, on lõpptulemus selle võrra nüansirikkam.

LAEV

Krundi põhjakülge Keskuse tee äärde kavandatud Raadi alevi peaväljak on linnaehituslikult väga sümpaatne lahendus. Kuid peaväljak on oma mõõtmetelt liiga avar ega mõju inimsõbralikuna. Etapiviisilise väljaehitamise puhul oleks väljakul I ehitusetapi järel puudu ka loodenurga fassaad, mis muudab platsi veelgi hoomamatumaks ja ebamäärasemaks. Vastutustundliku maakasutuse ja hoonestuse kompaktsuse põhimõtteid ei ole piisavalt rakendatud ning loodusele on puhke- ja mängualade puhul liialt vähe ruumi jäetud. Lahendus ei toeta otseselt asukoha loodusväärtuste säilitamist ja võimendamist ega elurikkuse kasvu. Ruumilahendus pole piisavalt eriomane, mis kohalikku konteksti sobitades looks teatava kohataju. Samuti ei ole selge, kuidas on arvesse võetud kliimamuutustega kohanemist, kliimakaitset ja CO₂-neutraalsust. Positiivsena saab välja tuua, et lahendus toetab madalat liiklustihedust ning soodustab jalgsi ja jalgrattaga liikumist. Asendiplaanilises paigutuses leidis kriitikat spordihoone mahu esiplaanile toomine ja esimeses etapis rajatava koolihoone tahaplaanile paigutamise. Asendiplaanilise osa liigendus on visandlik, kõvakatendiga väljaku lahendus on liialt mastaapne ning jalgteede liigendus mõjub formaalselt.

Ruumilahendus on üldjoontes otstarbekohane ja lubab erinevate kasutusviiside ja kasutajate kombinatsioone. Ruumimahtude ja funktsioonide jaotus on selge ja arusaadav. Kui lahendusel on suhteliselt tagasihoidlik kunstiline mõõde, s.t ruumiline kooskõla, sobiva mõõtkava tajumine ja tundlik materjalikasutus vajaksid edasiarendust. Täiendavat tähelepanu vajab ka avaliku ruumi esteetika. Kuna hea ruumilahendus ei täida üksnes funktsionaalseid, tehnilisi ja majanduslikke nõudeid, vaid sel on ka sotsiaalne ja kultuuriline mõõde, siis tuleks arhitektuurse kvaliteedi tõstmiseks täiendavalt läbi mõelda ruumikogemuse pool ehk loodava sise- ja välisruumi esteetiline väärtus (sealhulgas tasakaal, proportsioon, kompositsioon, rütm, dünaamika, rõhuasetus/kontrast, liigendus, joondus, materjalid, mahud, läbipaistvus/läbipaistmatus, avatus/suletus jne).

Koolihoone liigendatud plaanilahenduses on potentsiaali. Sisehoov võiks kujuneda meeldivaks väliruumiks, žürii otsustas aga eelistada lahendusi, mis soodustaksid kogu väliruumi aktiivset kasutamist kogukonna poolt, suletud sisehoovid mõjuvad sellises kontekstis pigem introvertselt.

Raamatukogu asub teisel korrusel ja ei ole väljaspool kooli toimimisaega mugavalt ligipääsetav, puudub nõuetekohane evakuaatsioonilahendus.

Ruumiprogramm ületab pakutud kavanditest kõige enam planeeritud ruumiprogrammi. Antud asukohast märksa linnalisemas kontekstis võiks mahulise lahenduse suur joon mõjuda kohati veenvamalt.

LILLEAAS

Põhja-lõunasuunalise telje kasutamine ja hoonestuse joondamine selle järgi on iseenesest asjakohane ja põhjendatud. Kuid koolihoonesse on tekitatud paralleelne (teine) telg, nii et hoonesse sisenetakse ida- ja lääneustest. Tekib küsimus, kas oleks saanud hoonestu lahendada selliselt, et topelt-telge ei teki ning hooned ise asetuvad teljele selliselt, et nad soodustavad põhja-lõunasuunalist liikumist. Positiivne on see, et lahendus põhineb üldjoontest vastutustundliku maakasutuse ja hoonestuse kompaktsuse põhimõtetel. Kuigi tervitatavalt on välja toodud CLT ja looduslike ehitusmaterjalide kasutamine, pole muus osas selge, mil määral või kuidas on arvesse võetud kliimamuutustega kohanemist, kliimakaitset ja CO₂-neutraalsust. Liialt vähe on tähelepanu pööratud olemasolevate loodusliku konteksti väärtustele ja elurikkuse toetamisele. Avaliku ruumi esteetika pole piisavalt läbimõeldud elanike ja kasutajate ruumikogemuse vaates.

Asendiplaaniline ja arhitektuurne lahendus mõjub mehhaaniliselt, väliruumilahendused ei moodusta arhitektuuriga usutavalt lõimitud tervikut. Keskuse tee ehk peamise juurdepääsu poolne hoone külg mõjub tagahoovilikult - spordihoone paigutus ettepoole ei moodusta külastajaid tervitavat loogilist sissepääsu. Kogu lahendus ei mõju tervikult, selgelt eristub kooli-spordihoone kompleksi osa lasteaia osast. Kaks kompleksi osa ei suhtle piisavalt sidusalt. Lisaks jääb nõrgaks krundi ida- ja lõunaküljele kavandatud jalgteede võrgustiku asukoha põhjendus.

Sise- ja välisruumi ühilduvus ja sujuv jätkuvus vajab täiendavat läbitöötamist. Koolihoone õppeplokid on liialt tihedalt omavahel lähestikku surutud, nii et nende vahele jäävad hoovisopid on ahtakesed. Samuti tuleks kaaluda liialt väikeste siseõuede / valguskaevude mõõtude suurendamist, et neist oleks õpikeskkonnale rohkem kasu. Hoonete arhitektuurikeel ei ole piisavalt omanäoline ja identiteeditunnet tekitav, et luua elanikele ja kasutajatele vajalik kohataju. Taotletakse kasvu- ja õpikeskkonna maksimaalset rahustavat ja tasakaalustavat efekti, kuid seda peaks olema võimalik pakkuda ka hoonemahtude liigse monotoonsuseta ja lapse- ning noortesõbralikult mängulise ja kasutajate ruumikogemusi avardava lahendusega. Täiendavat tähelepanu vajab ka avaliku ruumi esteetika. Kuna hea ruumilahendus ei täida üksnes funktsionaalseid, tehnilisi ja majanduslikke nõudeid, vaid sel on ka sotsiaalne ja kultuuriline mõõde, siis tuleks arhitektuurse kvaliteedi tõstmiseks täiendavalt läbi mõelda ruumikogemuse pool ehk loodava sise- ja välisruumi esteetiline väärtus (sealhulgas tasakaal, proportsioon, kompositsioon, rütm, dünaamika, rõhuasetus/kontrast, liigendus, joondus, materjalid, mahud, läbipaistvus/läbipaistmatus, avatus/suletus jne).

Tervitatav on taotlus kavandada hoone kompaktseks, paraku on teostatud liigendus liialt mehaaniline, eri kõrgustega hooneplakkide vahel liikumine tekitab sellises süsteemis kohati keerukaid ligipääse ning hoone osade iseseisev kasutus võib osutada problemaatiliseks. Osaliselt neljale korrusele planeeritud ruumiprogramm vähendab kasutajate aktiivset väliruumi kasutamist ja ei ole nii suurel ja väheste piirangutega krundil põhjendatud. Tunnustada tuleb vertikaalsete liigendustega hoonemahtude väheste võtetega saavutatud arhitektuurselt värskena mõjuvat tulemust.

OAAS

Kavand ei lähtu piisaval määral vastutustundliku maakasutuse ja hoonestuse kompaktsuse põhimõtetest. Lahendus ei toeta otseselt loodusväärtuste säilitamist ja võimendamist ega elurikkuse kasvu etteantud alal. Pole selge, kas / kuidas projekti saab kohandada, kui selle funktsionaalsus muutub kasutajate muutuvate vajaduste tõttu.

Asendiplaaniliselt on hoonete ja etappide paigutus loogiline ja omab potentsiaali toimiva lahenduseni jõudmiseks. Edasine töö kavandiga on aga jäänud skitseeritud tasemele ja nii esineb silmatorkavaid mastaabivigu varikatuste ja katendiga kaetud väljakute kujundamisel.

Eesmärk on olnud luua orgaaniline ja mänguline hoonekompleks, kuid pakutud ümaravormiline katus ei ole piisavalt orgaaniliselt seotud selle all oleva ruumilahendusega. Tulemusena ei mõju lahendus funktsionaalse ja asjakohasena. Üledimensioneeritud katusepind tekitab pigem lisaküsimusi selle otstarbekohasuse ja väärtuse kohta kasutaja vaates. Varikatuste tehniline teostatavus on küsitav. Ruumilahendus on piisava detailsusega läbimõtlemata ning töö mõjub seetõttu poolelijäänuna. Positiivsena saab välja tuua, et pakutud arhitektuur on omanäoline ja ühisalade siseruumilised lahendused mõjuvad helgete ning suurejoonelistena.

Koolihoone ruumiprogramm on samuti potentsiaalika liigendusega, moodustades selged eraldi toimivad hooneplokid ja vaheruumi, tagatud on kogukonnamuude hea ligipääs väljaspool kooli kasutamisaegu. Lahendus jääb siiski skitseeritud tasemele ja ei jõua seetõttu oma potentsiaali usutavalt ära kasutada.

OMAILM

Hariduse tänavale on loodud peaväljak, kuhu on suunatud kõik hoonestuse peasissepääsud. Kavandatud hoonemahud paistavad siiski konteksti suhtes ebamastaapsed ja üledimensioneeritud. Vaja oleks tundlikumat mahulist käsitlust, et uus hoonestu looks parema kooskõla ümbritsevaga. Samuti pole parimal viisil kasutatud tervikuna ära rohealasad ja avalikku ruumi elurikkuse toetamiseks, kuna perimeetri metsaribast jääb väheks. Liialt vähe on ka selgitatud ja arvesse võetud kliimamuutustega kohanemist, kliimakaitset ja CO₂-neutraalsust nii avaliku ruumi kui ka hoonestu kavandamisel. Positiivsena saab välja tuua, et projekt toetab madalat liiklustihedust ning liiklusruumi saab kasutada jalgsi ja jalgrattaga.

Asendiplaaniline paigutus on potentsiaalikas - kiirekujuline paigutusloogika loob selge struktuuri, loodud on selge kergliikluse fookusala sisehoovi ja läbiva põhi-lõuna telje näol. Välialade ja liikumisteede lahendus on küll visandlik, kuid moodustab tervikliku süsteemi, mida saab hilisemalt täiendada. Küsitav on spordihoone kui arhitektuurselt vähesuhtleva mahu paigutus kõige esinduslikumale küljele Keskuse tee äärde. Kogukonnale suunatud kompleksilt ootaks atraktiivsemat sissepääsukülge. Samuti väljaku paigutamine krundi keskele ei toeta piisavalt Raadi aleviku ruumistruktuuri. Keskuse tee jääb ümbritsetud haljasalade ja parkimisega ning ei muutu linnatänavaks. Tekitatud on oma ette suhteliselt suletud maailm, mitte Raadi alevi loomulik keskus.

Koolimaja funktsionaalne ülesehitus on selge ja loogiline, kuid ruumide paigutus ehk liialt monotoonne. Kuna hea ruumilahendus ei täida üksnes funktsionaalseid, tehnilisi ja majanduslikke nõudeid, vaid sel on ka sotsiaalne ja kultuuriline mõde, siis tuleks arhitektuurse kvaliteedi tõstmiseks täiendavalt läbi mõelda ruumikogemuse pool ehk loodava sise- ja välisruumi esteetiline väärtus (sealhulgas tasakaal, proportsioon, kompositsioon, rütm, dünaamika, rõhuasetus/kontrast, liigendus, joendus, materjalid, mahud, läbipaistvus/läbipaistmatus, avatus/suletus jne). Täiendavat tähelepanu vajab ka avaliku ruumi esteetika.

Viilkatuste kasutamine koolihoone juures loob mahukaid kasutamata pööningupindu ja ei moodusta töös veenvat tervikut. Koolihoone põhiplaan on potentsiaalikas - liigendus ja iga hoonemahu laiendatud koridorina kasutatav rekreatsioonipind on toimivad lahendused. Kohati on hoonete mahuline ja fassaadide lahendus üllatavalt huvitavaid momente pakkuvad. Ometi jääb kavandil täielikule mõjule pääsemiseks puudu veidi finessi. Näiteks võinuks kogukonnale kasutatav esimese korruse osa olla veidi kompaktsemalt kokku planeeritud (raamatukogu, muusikakool, söökla). Ühe korruse peale vaid ühe tualettruumide tsooni loomine on selgelt puudulik.

PUDISTAJA

Ruumilahendus pole kõige kompaktsem, aga siiski peab silmas säästliku maakasutuse põhimõtteid. Kavandatud hoonestu sobib hästi konteksti ning mõjub tänapäevaselt ja piisavalt vaheldusrikkana. Sise- ja välisruum toimivad sujuvalt koos, maastikuline lahendus on hästi läbimõeldud. Kavandiga luuakse heatasemelist avalikku ruumi ja puhke- ning rohealaseid. Projekt toetab madalat liiklustihedust ning liiklusruumi saab kasutada jalgsi ja jalgrattaga. Mõisaallee pikenduse abil on kavandatud loogiline ja inimsõbralik liikumis-skeem. Mõistlik on ka see, et piduliku linnaväljaku asemel on välja pakutud pisemaid tegevusruume. Need nn väliauditooriumi on paigutatud nii, et koolivälisel ajal saab neid kasutada ka kogukonna üritusteks ja kontserditeks. Maastiku ja hoonete puhul oleks soovinud näha selgemat vaadet sellele, kuidas on arvesse võetud kliimamuutustega kohanemist, kliimakaitset ja CO₂-neutraalsust. Lahendus toetab üldjoontes loodusväärtuste säilitamist ja võimendamist, kuid elurikkuse edendamisele on maastikulahenduses ehk liialt vähe rõhku pandud.

Asendiplaaniline lahendus on tundlikult liigendatud, hoonete paigutus ja ligipääs on selget struktuuri loovad, maastikuarhitektuurne ideeloome usutav ja edasiarendamist võimaldav. Spordihoone paigutuselt oleks siiski soovinud paremat ühendamist nn peaväljakuga, praegune ühendus jääb väliruumis vaid parkla kaudu. Samuti antud lähenduses jääb Keskuse tee ümbritsetud haljasalade ja parkimisega ning ei muutu linnatänavaks. Majanduspääs kõõgi juurde ristub liialt palju kergliiklusega (liikumisteed staadionile ja põhi- lõuna jalgteed).

Erinevate kõrguste, värvide ja fassaadide suhteliselt vähese liigendamise abil on oskuslikult loodud üksteisest erinevad hoonemahud, mis mõjuvad siiski värskest ja ühtse tervikuna. Lasteaia funktsionaalne ruumilahendus on suurepärase ja arhitektuur väga hästi õnnestunud. Kuid koolihoone ruumijaotuses on mitmeid küsitavusi, mis puudutab näiteks aula kasutamist eraldi iseseisvalt või erinevatesse kaugematesse koolihoone plokkidesse pääsu ilma teisi plokkide läbimata. Koolisisesed teekonnad lõunapoolsematesse klassiruumidesse tunduvad kohati õpilase ja õpetaja vaatest liiga pikad ja ka keerulised.

Spordi- ja koolihoone mõjuvad imagoloogiliselt pigem gümnaasiumi ja ülikooli kui alg- ja põhikoolina. Väikestele puudustele vaatamata tõstis žürii esile lasteaiahoone väga kompaktnet ja atraktiivset lahendust. Žüriis tekitas arutelu, kas koolihoone teise etapi teostus lasteaiahoonega samas arhitektuurses vormikeeles soodustab tervikuna mõjuva ansambli teket ja on põhjendatud. Kooli plaanilahenduses on hästi lahendatud kogukonnale suunatud ruumide paigutus eraldiseisva autonoomse tervikuna. Kooli plaanilahenduse puuduseks on läbikäidav aula, mida ei ole võimalik sündmusteks autonoomselt eraldada

UUS-RAADI

Krundisene liikumistelg on huvitavalt ja toimivalt lahendatud. Projekt toetab madalat liiklustihedust ning ka liiklusruumi saab kasutada jalgsi ja jalgrattaga. Kavand põhineb vastutustundliku maakasutuse ja hoonestuse kompaktsuse põhimõtetel. Maastikuline lahendus võiks rohkem rõhutada loodusväärtuste alahoidmist ja kasutamist ning edendada elurikkust. Rohealade ja avaliku ruumi lahendus võiks olla esteetiliselt nauditavam, mitmekesisem ja vaheldusrikkam. Keskkonda sobivust aitaks tõsta kohalike materjalide kasutamine, samuti hoonestu mahulise kompositsiooni tundlikum varieerimine.

Esiletõstmist väärib eristuv asendiplaaniline lahendus, mis venitab hooned ja funktsioonid krundile pikalt laiali, kuid teeb seda viisil, mis mõjub siiski terviklikult toimivana. Originaalne on kirde-edelasuunaline kergliikluse peatelg, mis toob väliruumi fookuse selgelt soodsamale lõunaküljele, kus see on staadioniga koos meeldivat tervikut moodustav. Kooli ja spordihoone sissepääs otse peatänavalt väike väljaku kaudu on õnnestunud lähendus. Osavalt on seotud spordihoone maht, mis jätab esinduskülje selgelt koolile kui tervikule, ometi on ta kohe peasissepääsu lähedal ja siseruumiga ühendatud.

Paviljonide jadana kavandatud hoonestu on mahuliselt piisavalt liigendatud ja suhestub suhteliselt hästi ümbritseva õuealaga. Siiski tunduvad paviljonid liialt üksteise lähedale paigutatud, nii et kompleksis napib majadevahelist ruumi ja siseruumides seetõttu kohati valgust. Ruumilahendus on otstarbekohane, ruumid on hästi ristkasutatavad. Spordihoone maa-alune ühendus koolimajaga on isenesest aktsepteeritav, kuid vajaks edasist ruumilist läbimõttlemist, et lahendus ei kujuneks pimedaks (ebameeldivaks) tunneliks. Spordisaali osaline viimine maa alla muudab projekti ehitustehniliselt keerukamaks ja kergitab seetõttu ehitushinda.

Hästi on lahendatud kogukonnale suunatud ruumide kompleks esimesel korrusel. Vaid söökla jääb veidi kaugemale ega ole nii hästi muust koolist eraldatult autonoomselt kasutatav. Hoonete arhitektuurne ja sisearhitektuurne kvaliteet võinuks saada rohkem tähelepanu ja edasiarendamist kuid annab siiski lootust, et ka tagasihoidlikuma lahenduse ja sellele vastava eelarvega on võimalik luua suurepärast ruumikogemust.

Žürii hinnang kvalifitseeritud ideekavanditele:

OTSUS: Pärast arutelu ja ideekavandite võrdlemist otsustati nende järjestus konsensuslikult. Žürii otsustas vastavalt võistlustingimustele määrata preemiad järgnevalt:

I koha preemia	18000 eurot	võistlustöö KOGUKOND KATUSTE ALL
II koha preemia	14000 eurot	võistlustöö JUURED
III koha preemia	10000 eurot	võistlustöö UUS-RAADI
Ergutuspreemia	5000 eurot	võistlustöö PUDISTAJA
Ergutuspreemia	5000 eurot	võistlustöö KASEKE

Žürii kommentaarid võidutööle ja ettepanekud edasiseks projekteerimiseks:

Võidutöö võimaldab Raadi hariduslinnakust kujundada piirkonna elukvaliteeti oluliselt tõstva kõrgetasemelise kogukondliku ruumi nii sise- kui väliskeskkonnas. Võidutöö modulaarsusel põhinev plaanilahendus on paindlik ehitusetappide planeerimisel ning võimaldab terviklikku välisilmet igas ehitusetapis. Ambitsioonikas ja atraktiivne puithoone on suunanäitajaks mitte ainult kohalikul, vaid ka riiklikul tasandil. Tihedalt kõrghaljastatud ja hoolikalt tsoneeritud väliala mõjub esindusliku Raadi pargina, mis toob piirkonda juurde ka täiesti omaette toimiva kvaliteetse avaliku ruumi.

Suur roll hoone arhitektuursel- ja sisearhitektuursel mõjul on ajastuvaimu kandval puitmaterjali kasutusel. Eksponeeritud konstruktsioonidega puidust hoone puhul on oluline säilitada algne idee ja mitte asendada projekteerimisel konstruktsioonide materjale.

Hoone energiatõhusust tuleks enne edasi projekterimist analüüsida täiendavalt, et saada täpsemad sisendid edasisteks etappideks. Hoonel võib olla veidi liiga palju klaasfassaade ning suuresti on lahendamata passiivne suvine varjestus. Hoone arhitektuurikeel võimaldab aga selle lihtsat elluviimist vertikaalsete ja horisontaalsete varjestusribade lisamise kaudu.

Oluline on nii projekteerimisel kui projekti elluviimisel tähtsustada asendiplaanilise osa elluviimise kvaliteeti. Võistlustöö üheks vooruseks on terviklik ja esinduslik park ja Keskuse tee linnatänavaga funktsiooni toetav linnaruum. Sestap tuleb rõhutada, et juba eos eelarvestatakse adekvaatselt pargiosa rajamise kulusid, et vältida rajamisprotsessides sageliesinevaid kärpeid väli- ja siseruumi arvel.

Oluline on juba projekteerimise algfaasis läbi mõelda ventilatsiooni- ja muude kommunikatsioonide kulgemine vahelagede all. Kui soovitakse eksponeerida puidust vahelae- ja katusekandureid, peab kommunikatsioonide kulgemine olema ellu viidud nutikalt ja läbimõeldult.

Aula lahendust võiks kaaluda eraldamist võimaldava ruumina. Söögisaali kõrval oleva kohviku vajadus vajaks täiendavat kaalumist.

Hoonesisel väljakualal kaaluda sillutatud ala osakaalu vähendamist. Hoonestusest lõunasse jäävatel välialadel võiks funktsioone tihedamalt koondada ning perimeetrisse jätta laiem kõrghaljastusega puhvervöönd, tekitades aktiivsemad fookuspunktid ja passiivsema ääreala.

Spordisaalid on omavahel liiga kokku surunudosaleja enda valitud range võrgustikus (*grid*) tõttu. Spordisaali üldmõõtu laiendada vastavalt etteantud soovituslikule ruumiprogrammile.

Võitnud ideekavandite märgusõnad kuulutatakse välja 28. novembril 2022.

Võitjate avalikustamine toimub 07. detsembril 2022 kell 16.00 Kõrveküla Põhikoolis, aadressil Vasula tee 12, Kõrveküla, Tartu vald.

/allkirjastatud digitaalselt/

Jarno Laur,

Egle Nõmmoja

Jiri Tintera

Martin Melioranski

Ülo-Tarmo Stöör

Urmo Mets

Veronika Valk-Siska